

[Fraenkel.]

det er slaaet fast, kan vi diskutere den tekniske og de andre Sider af Spørgsmaalet.

Jeg har villet fremdrage dette, fordi det er mig meget om at gøre paa dette Punkt, som jeg anser for det vigtigste af det hele, paa dette Punkt, som for mig afgør Spørgsmaalet om, hvorvidt der er, hvad jeg kalder Politik i disse Forslag, eller der ikke er det, at give den højtærede Landbrugsminister en Spore i Siden. Det er ikke af Kritik overfor det Udvalg, der arbejder, den vil jeg ikke kunne fremkomme med allerede af den Grund, at jeg slet ikke ved, hvordan dette Arbejde ligger i Tiden, eller hvordan der arbejdes der; men det er, fordi man ikke har ventet, indtil det Arbejde, som jeg jo kender noget til, og som jeg derfor ganske roligt giver et Aar til, var færdigt, det rejser hos mig nogen Tvivl om, at man tillægger dette Arbejde den samme fundamentale Betydning, som jeg gør.

Jeg hævder, at inden det Arbejde er gjort, er al Tale om Udstykning famlende og ud i det blaa. Vi ved ikke, hvad vi gør. Vi kan maaske gribe rigtigt, vi kan maaske gribe galt — naar man er inde paa Tilfældighedernes Omraade, er der større Sandsynlighed for, at man griber galt, end at man griber rigtigt.

Jeg vil endnu blot sige et enkelt Ord om Spørgsmaalet Fæste eller Ejendomsret. Der er, som bekendt, Risiko ved alt i denne Verden. Der er Risiko ved at eje noget, og der er ogsaa Risiko ved at have Fæste. Men der er een Usikkerhed, som klæber ved Fæstet, og som kan blive skæbnsvanger for Udviklingen, hvad enten man nu ønsker den fra den ene eller den anden Side, og det er, at det altid er muligt for en siddende Regering at give Fæstet et Indhold med en bestemt Tendens.

Alt efter som Regeringen ser en større Lykke i individualistisk drevne Bedrifter eller i Bedrifter, der har saa meget af Stats-ejet i sig som muligt, vil man ved Foranstaltninger uden omkring Fæstet, endda med nogenlunde Lethed, kunne ændre selve Indholdet af Fæstet. Og da jeg helst vil, at Folk, der gaar ind til noget, skal vide, hvad det er, de gaar ind til, at de skal føle sig fuldstændig sikre, saa sikre, som man overhovedet kan være paa noget i en saa usikker Verden som den, vi lever i, ønsker jeg saa vidt muligt ikke i et saadant Forhold mellem Manden og Jorden at indbringe et Usikkerhedsmoment, der oven i Købet ikke er en Virkning af Vind og Vejr eller Konjunkturer, men hvor menneskelige Kræf-

ter, hvis Motiver man jo ikke altid er sikker paa, er i Stand til at gribe ind og gøre det, jeg gaar ind til, til noget helt andet end det, jeg troede.

Haus Hansen: Det ærede Medlem Hr. Fraenkel sagde, at man med Hensyn til Udstykningen og med Hensyn til det, som de foreliggende Lovforslag lægger an paa, egentlig er ude i det blaa. Jeg tror, at denne Udtalelse rummer en stor Sandhed, for man ved nemlig slet ingenting om, hvad Fremtiden vil bringe. I mit Indlæg angaaende disse Lovforslag i Forgaars udtalte jeg, at det, det drejer sig om, er, at der bliver skabt de bedst mulige Betingelser for, at Udstykningen kan foregaa naturligt, saa den fordelagtigste Form for Landbrug til enhver Tid har Betingelse for at blive den sejrende. Det falder i høj Grad sammen med de Udtalelser, der fremkom her fra det ærede Medlem Hr. Fraenkel.

Som et særligt Forsvar for Ekspropriation, hvorom jo den højtærede Regerings Forslag indeholder en Bestemmelse, har der fra de forskellige Ordføreres Side været fremført de saakaldte indeklemte Husmænd. Jeg tror, man overdriver Betydningen af hele dette Spørgsmaal. Jeg kender mange Eksempler paa, at man har erhvervet disse Brug til en særlig lav Pris, fordi der netop var saa lidt Jord dertil, og jeg kender mange Eksempler paa, at de, der har siddet inde med disse Brug, blot ved Udsigten til, at der kunde tillægges mere Jord — f. Eks. ved Udstykning af Præstegaardsjord — har kunnet sælge Ejendommen til en forhøjet Pris.

Disse saakaldte indeklemte Husmandsbrug har været i høj Grad billige, i mange Tilfælde — vistnok i de allerfleste — har de ikke kostet mere end et almindeligt velbeliggende jordløst Hus; det er Husmandsbrug paa 3 Tdr. Land, et meget almindeligt Jordtilliggende i den Kategori af Ejendomme. Derfor tror jeg, at det Forsvar, der paa dette Punkt er fremført for Ekspropriationen, er i høj Grad uhjælpeligt; jeg tror ikke, dette Forhold har den Betydning, man tillægger det.

Det andet Punkt, som jeg gerne vilde sige et Par Ord om, er det, som jeg mener er det mest famøse i det af Regeringen forelagte Lovforslag, nemlig § 13, der gaar ud paa, at man fra privat Side overfor Jordlovsudvalget kan anmelde Jord netop som Tillægsjord til de indeklemte Husmænd. Der er nemlig den allerstørste Fare for, at denne Paragraf kan udnyttes